

Natuur

Wettelijke kaders

De bescherming van de natuur is in Nederland wettelijk vastgelegd in de Wet Natuurbescherming. De Wet Natuurbescherming bestaat uit een hoofdstuk "Natura 2000-gebieden" en een hoofdstuk "houtopstanden".

Het hoofdstuk **Natura 2000-gebieden** heeft betrekking op de Natura-2000-gebieden die Nederland heeft aangewezen ter bescherming van natuurwaarden uit de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn. Als er door projecten, plannen en activiteiten mogelijk significant effecten optreden op de natuurwaarden in deze gebieden, dienen deze vooraf in kaart gebracht en beoordeeld te worden. Projecten, plannen en activiteiten die mogelijk een negatief effect hebben op de aangewezen natuurwaarden van een Natura 2000-gebied zijn vergunningplichtig. Als significant effecten aan de orde zijn, wordt slechts onder zeer strikte voorwaarden een vergunning verleend.

Het hoofdstuk **Soorten** heeft betrekking op alle in Nederland in het wild voorkomende zoogdieren, vogels, reptielen en amfibieën en op een aantal vissen, ongewervelde diersoorten en vaatplanten. Voor alle plant- en diersoorten geldt een zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer dat wat redelijkerwijs mogelijk is doet of nalaat om schade aan soorten te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Voor de wettelijk beschermde soorten gelden bovenop de zorgplicht verbodsbepalingen voor schadelijke ingrepen. Voor het beoordelen van ruimtelijke ingrepen zijn de soorten in te delen in de volgende categorieën:

- Vogels met een jaarrond beschermde nestplaats¹
- Overige inheemse broedvogels
- Soorten vermeld in bijlage IV van de Habitatrichtlijn
- Nationaal beschermde soorten zonder algemene vrijstelling²
- Nationaal beschermde soorten met algemene vrijstelling.

Voor vogelsoorten met jaarrond beschermde nestplaats en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt het strengste beschermingsregime. Het is verboden dieren van deze soorten te doden, te vangen, opzettelijk te verstoren en tevens om rust- en voortplantingsplaatsen te beschadigen of vernielen. Voor planten geldt een verbod op plukken, ontwortelen en vernielen. Ontheffing van deze verboden is slechts mogelijk voor een beperkt aantal in de wet genoemde belangen, en mits er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd blijft. Om de gunstige staat van instandhouding te waarborgen is het bovendien in de meeste gevallen nodig om mitigerende en/of compenserende maatregelen te nemen. Voor vogels zonder jaarrond beschermde nestplaatsen gelden deze voorwaarden ook. Voor deze soorten kan overtreding van de verbodsbepalingen echter worden voorkomen door werkzaamheden uit te voeren buiten de broed- en nestperiode. Voor nationaal beschermde diersoorten is het verboden om deze opzettelijk te doden of te vangen en om rust- en voortplantingsplaatsen te beschadigen of vernielen. Voor nationaal beschermde plantensoorten is het verboden om deze opzettelijk te plukken, ontwortelen of vernielen. De provincie kan ontheffing van de verboden verlenen voor ruimtelijke ontwikkelingen, mits er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding gewaarborgd blijft. Er geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen indien wordt gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode.

Naast dit wettelijk kader vindt **beleidsmatige bescherming van natuurwaarden** plaats in het Nationaal Natuurnetwerk die is geïntroduceerd in het 'Natuurbeleidsplan' (1990) van het Rijk en op provinciaal niveau is vastgelegd. De provinciale groenstructuur bestaande uit het Natuurnetwerk Noord Holland (NNNH) en het weidevogel

¹ Deze soorten zijn benoemd in het document "Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep" (Dienst Regelingen, 2009). Hierin worden 4 categorieën vogels genoemd waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, en een categorie 5 waarvan de nesten onder bepaalde voorwaarden jaarrond beschermd zijn.

² De algemene vrijstellingen zijn door iedere provincie in verordeningen vastgelegd. In Noord-Holland zijn de vrijgestelde soorten benoemd in de Verordening natuurbescherming Noord-Holland.

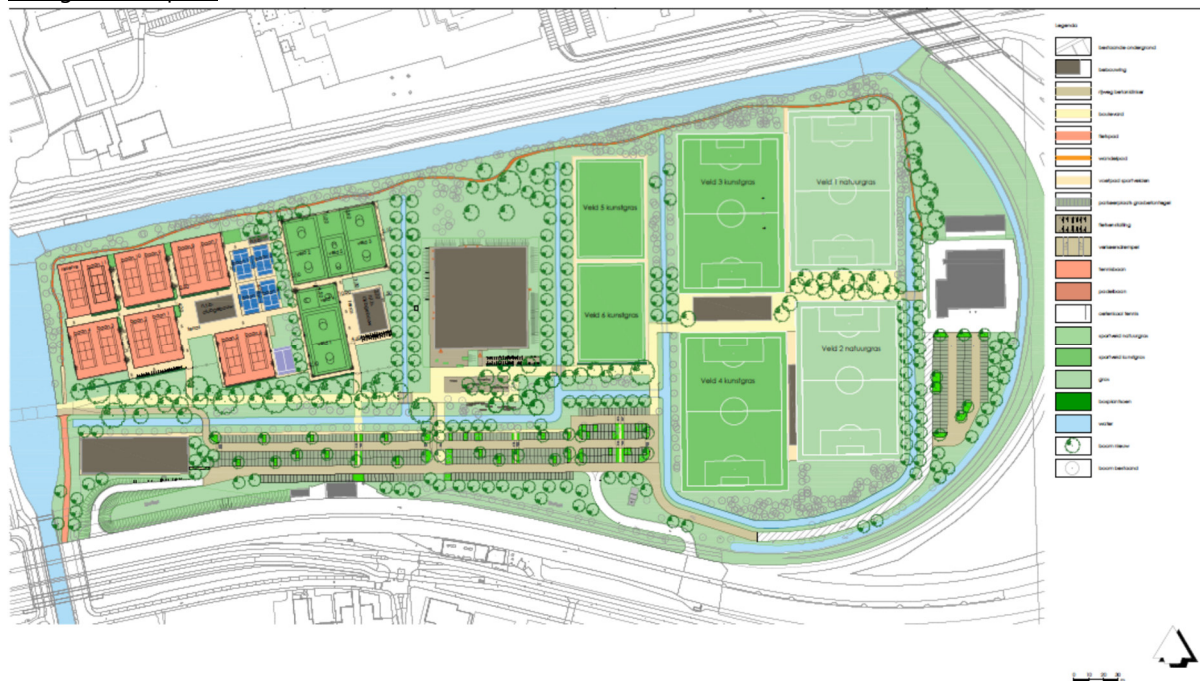
leefgebied is vastgelegd in de Omgevingsvisie NH2050 en het beleid hiervan is neergelegd in de Provinciale Ruimtelijke Verordening. Het NatuurNetwerk Noord Holland is een robuust netwerk van natuurgebieden en tussenliggende verbindingzones. Dit netwerk bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuw aan te leggen natuur en verbindingzones tussen de gebieden.

Het weidevogelgebied bestaat uit een open, kruidenrijk grasland met weinig opgaande begroeiing. Het beleid binnen de weidevogelgebieden is gericht op het behoud en vooral de ontwikkeling van natuur, bodembeheer en verminderen van predatie. De weidevogel gebieden geven soms ook ruimte voor recreatie buiten het broedseizoen. De weidevogelgebieden bieden echter geen ruimte voor stedelijke ontwikkeling.

Analyse plangebied

Het plangebied bestaat uit een sportpark met diverse sportvelden, en gebouwen. Het plangebied ligt in het noordoosten van Zaandam en wordt aan de oost en zuidkant ingesloten door de A8 en A7. Aan de noordelijke kant van het sportpark loopt de Spoorloot. De westelijke kant van het park wordt ingesloten door de Gouw. Het park wordt omringt door bomenrijen, welke tevens ook afscheidingen tussen de sportvelden vormen.

Voorgenomen plan:

Figuur 1: Definitief ontwerp voorgenomen plan (aangeleverd, gemeente Zaanstad).

Door efficiënter met de beschikbare ruimte voor sportvoorzieningen om te gaan, komt er op andere plekken in Zaandam ruimte voor (woningbouw)ontwikkeling, zoals op de huidige locatie van Sportpark Oostzijderveld. Tegelijkertijd wordt een kwaliteitsslag gemaakt voor het Sportpark Hoornseveld. Ook Zwembad De Slag komt op Sportpark Hoornseveld. Het zwembad op deze locatie biedt kansen om een verouderd sportpark nieuw leven in te blazen. Het duurzame zwembad wordt centraal in het plangebied gebouwd.

Natura 2000-gebieden

Het projectgebied ligt op 525 meter afstand van wettelijk beschermde natuurgebieden. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied betreft het Natura 2000-gebied Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld. Negatieve effecten op Natura 2000 gebied als gevolg van fysieke aantasting of versturende effecten als gevolg van trillingen, geluid en licht zijn op voorhand uit te sluiten vanwege de kenmerken van het projectgebied, de afstand tot het Natura 2000-gebied en de aard van het tussenliggende gebied. Door de beperkte afstand ten opzichte van dit Natura 2000-gebied is, als gevolg van stikstofdepositie door de ontwikkeling mogelijk wel een negatief effect te verwachten op Natura 2000 gebied.

Natuurbescherming in PRV Noord Holland

Het plangebied ligt buiten het Natuurnetwerk Noord Holland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur) en de weidevogelgebied, zoals begrensd op de kaarten van Provinciale Ruimtelijke Verordening. De bescherming van gebieden als NNN- gebied is een planologische bescherming die alleen geldt voor ingrepen binnen de gebieden. Een externe werking op deze gebieden hoeft niet getoetst te worden. Echter, dient wel te worden onderzocht of het project voldoet aan 'een goede ruimtelijke ordening'. De dichtstbijzijnde gebieden die tot het Natuurnetwerk Noord Holland en de weidevogel gebieden behoren, liggen op meer dan 150 meter van het plangebied. Negatieve effecten op het Natuurnetwerk Noord Holland zijn dus uit te sluiten. Bovendien wordt er ook geen negatief effect van het projectplan verwacht, omdat tussen het plangebied en de beschermde NNN-gebieden twee snelwegen liggen en woningen en bedrijven staan. Hierdoor is een barrière aanwezig welke de versturende effecten van de ingreep op NNN-gebieden en het weidevogelgebied opvangen. Er is dan ook sprake van een goede ruimtelijke ordening.

Soortenbescherming

Voor de ruimtelijke ontwikkeling van het sportpark is in 2018 een QuickScan flora en fauna opgesteld. Conform de QuickScan is de aanwezigheid van beschermde grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en andere ongewervelden op basis van de kenmerken van het plangebied uit te sluiten.

Het plangebied is echter wel geschikt bevonden voor broedvogels, vogels met jaarrond beschermde nesten en vleermuizen. Echter, de QuickScan is uitgevoerd met het oog op de sloop en nieuwbouw van een nieuw zwembad en niet voor het gehele plangebied. Daarom zijn de conclusies van de QuickScan niet geheel van toepassing meer.

In vervolg op de QuickScan is tevens een jaarrond onderzoek naar vleermuizen, volgens het vleermuisprotocol 2017, uitgevoerd. Daar de ecologen de locatie meermaals hebben bezocht voor nader onderzoek hebben zij een goed beeld van de geschiktheid van de planlocatie voor (beschermde) soorten. Op basis hiervan wordt verwacht dat er, op de groep vleermuizen na, geen zwaar beschermde soorten voorkomen. Om dit te bevestigen is op 2 oktober 2020 nogmaals een veldronde uitgevoerd.

Vleermuizen

Naar aanleiding de QuickScan flora en fauna is een nader onderzoek naar vleermuizen uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2017.

Juridische bescherming van vleermuizen

De bescherming van de voortplantings- en rustplaatsen van artikel 3.5 lid 3, is gericht op het waarborgen van de ecologische functionaliteit van deze plaatsen, zo blijkt uit uitspraken van de Raad van State en toelichtende documentatie bij de Habitatrichtlijn. Het waarborgen van dit ecologisch functioneren, leidt ertoe dat ook foerageergebied en vaste vliegroutes die essentieel zijn voor het functioneren van dergelijke verblijfplaatsen bescherming genieten. Een foerageergebied is van essentieel belang voor het functioneren van de verblijfplaats, wanneer er geen alternatieve foerageergebieden zijn om de eventuele aantasting ervan op te vangen. Een vliegroute is essentieel wanneer er geen goede alternatieve vliegroute is om vanuit de verblijfplaats het betreffende foerageergebied te bereiken dan wel dat er wel een alternatieve vliegroute is, maar het gebruik hiervan, vergeleken met de originele vliegroute, teveel energie kost (te ver omvliegen of te onbeschermt).

Het plangebied is onderzocht op functionaliteit van het gebied. Geconstateerd is dat er verhoudingsgewijs weinig activiteiten zijn in en nabij de sportvelden. Verklaarbaar door de verstoring voor vleermuizen wegens de lichtmasten en veldactiviteiten.

De grote watergangen zijn echter wel van belang als vliegroute 's Avonds rond zonsondergang vliegen vleermuizen uit om te foerageren (watervleermuis, enkele meervleermuis, rosse en ruige- en gewone dwergvleermuis). Ze kiezen zoveel mogelijk lijnvormige structuren en vliegen bij voorkeur uit de wind en uit het licht (straatverlichting, verlichting van gebouwen et cetera). Veelal wordt langs deze structuren ook gefoerageerd, het gaat dan hier om

bomenrijen, watergangen met opgaande begroeiing, , et cetera. De voorkeur gaat uit naar inheemse boomsoorten omdat zich daar meer insecten rondom verzamelen dan rond uitheemse soorten als plataan. De opgaande structuren en watergangen blijven intact, ook na kap van bomen in het gebied.

Tijdens het onderzoek zijn geen in/of uitvliegende vleermuizen waargenomen vanuit de gebouwen. Er zijn wel foeragerende gewone dwergvleermuizen waargenomen. Ter compensatie voor de sloop van het pand zijn destijds vleermuiskasten opgehangen aan de bomen naast het pand. Voor de verdere ontwikkeling van het plangebied is op 2 oktober 2020 nogmaals gecontroleerd op de aan-/ afwezigheid van verblijfplaatsen in boomholtes. Tevens is voor de kap van enkele bomen, nogmaals gecontroleerd, door een ecoloog, of het nodig is én indien mogelijk is, om de vleermuiskasten te verplaatsen.

Broedvogels

In het plangebied zijn beplantingen aanwezig waar vogels in kunnen nestelen. Het gaat daarbij om vogelsoorten waarvan de nesten uitsluitend gedurende de broed- en nestperiode beschermd zijn. Deze beplantingen zullen moeten worden verwijderd voor de geplande ontwikkeling. Negatieve effecten op broedende vogels dienen te worden voorkomen door begroeiingen waarin vogels kunnen nestelen te verwijderen buiten het broedseizoen. De periode van 15 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. De Wet Natuurbescherming kent echter geen standaardperiode voor het broedseizoen, het gaat erom of er een broedgeval is. De genoemde periode kan daarom slechts als vuistregel worden gehanteerd. Daarom is voorafgaand aan de werkzaamheden een controle geweest op in gebruik zijnde nesten. Zo kunnen negatieve effecten op in gebruik zijnde nesten voorkomen worden.

Naast nesten die gedurende de broed- en nestperiode beschermd zijn, bestaan er ook jaarrond beschermde nesten. Dit zijn nesten van broedvogels die slecht een eigen nest kunnen bouwen of jaarlijks terugkeren naar dezelfde nestplaats. In de voor het initiatief geschreven QuickScan wordt de aanwezigheid van deze jaarrond beschermde nesten niet uitgesloten. Echter tijdens de veldrondes voor de QuickScan én het nader onderzoek naar vleermuizen zijn er nooit beschermde vogelsoorten (o.a. huismussen, gierzwaluwen, uilen) waargenomen.

Voor aanvang van werkzaamheden is daarom op 2 oktober 2020 een extra controle uitgevoerd, ook na overleg met groenbeheerders (>30 jaar ervaring ter plaatse) wordt aangegeven dat alleen foeragerende roofvogels voorkomen. Huismus, (gier)zwaluwen komen niet voor binnen het terrein als broedvogel. De verstoring door lichtmasten en avondactiviteiten door het sporten maken het terrein niet aantrekkelijk voor deze soorten, daarnaast ook het goed onderhoud (kort maaien) haalt veel voedsel en dekking voor kleine zoogdieren weg.

Voor de kap van bomen zal tevens gewerkt worden volgens een ecologisch werkprotocol.

Vissen

Tijdens de QuickScan zijn geen beschermde vissen waargenomen. Echter, met de QuickScan zijn watergangen incidenteel onderzocht (deze behoorden toen niet tot het plangebied).

De sloten zijn bedekt met kroos, kennen een dikke baggerlaag. Dat geldt niet voor de grote watergangen. Aldaar kunnen de vissoorten wegluchten.

Wel zullen algemeen voorkomende soorten op de locatie voor kunnen komen en moet rekening worden gehouden met de zorgplicht.

Voor aanvang van de werkzaamheden is een extra controle uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde soorten uit te sluiten.

Voor de werkzaamheden aan de watergang(en) zal gewerkt worden met een ecologisch werkprotocol om schade aan aanwezige (algemeen voorkomende) vissen en andere soorten te voorkomen.

Grondgebonden zoogdieren

Tijdens de QuickScan zijn geen beschermde grondgebonden zoogdieren, opening of hopen van beschermde grondgebonden zoogdieren waargenomen. Wel kunnen algemeen voorkomende soorten voorkomen en moet de

zorgplicht in acht worden genomen. Het terrein wordt zeer intensief onderhouden, ook buiten de velden. Aangezien marterachtigen dekking nodig hebben en muizen etc. als prooi hebben ontbreekt het aan een goed habitat. Ook de (snel)wegen die het plangebied begrenzen maken het terrein ongeschikt.

Amfibieën

Tijdens de QuickScan zijn geen beschermde amfibieën waargenomen, deze worden ook niet verwacht. Echter, met de QuickScan zijn watergangen niet onderzocht (deze behoorde toen niet tot het plangebied). Wel zullen algemeen voorkomende soorten op de locatie voor kunnen komen en moet rekening worden gehouden met de zorgplicht.

Voor aanvang van de werkzaamheden is een extra controle uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde soorten uit te sluiten.

Voor de werkzaamheden aan de watergang(en) zal gewerkt worden met een ecologisch werkprotocol om schade aan aanwezige (algemeen voorkomende) soorten te voorkomen.

Reptielen

Tijdens de QuickScan zijn geen beschermde reptielen waargenomen, deze worden ook niet verwacht. Tijdens de veldronde zijn geen geschikte biotopen voor reptielen waargenomen. Incidenteel wordt een ringslang aangetroffen binnen de gemeentegrenzen (uitgezette exemplaren). Deze is echter niet verwacht, het terrein biedt vrijwel geen mogelijkheden. Ecologische begeleiding voorkomt daarnaast eventuele schade aan soorten en habitats.

Ongewervelden

Tijdens de veldronde zijn geen beschermde ongewervelden waargenomen, deze worden ook niet verwacht. Wel zullen algemeen voorkomende soorten op de locatie voor kunnen komen en moet rekening worden gehouden met de zorgplicht.

Conclusie

Het voornemen voor de herontwikkeling van het sportpark conform de Nederlandse natuurwetgeving is uitvoerbaar:

- Omdat negatieve effecten op beschermde Natura 2000-gebieden uitgesloten zijn;
- Omdat negatieve effecten op beschermde NNN-gebieden uitgesloten zijn;
- Omdat negatieve effecten op beschermde flora, grondgebonden zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, vlinders, libellen en overige ongewervelden uit te sluiten zijn;
- Omdat er wordt gewerkt volgens ecologische werkprotocollen voor de kap van bomen en werkzaamheden bij de watergangen.
- Omdat de werkzaamheden begeleid worden door een ecologisch deskundige.